

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge hrvnastrijske dežele 5 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodara“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta šte. 5. sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje, od enostopne petletnosti za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zabave vsaka petletnosti 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

## Naš cesar.

Maribor, 21. novembra.

Naš cesar je bolan. Ta dogodek je potisnil vse drugo v ozadje. Avstrijski narod z napeto pozornostjo in sočutnimi srci pričakuje iz Dunaja novice o njegovi bolezni. Kadar se našemu cesarju približa nesreča v katerikoli obliki, tedaj zatrepetajo srca u-danih državljanov v prisrčnem sočutju in vroče molitve se dvigajo k Bogu. Tako tudi sedaj, ko nam iz Dunaja poročajo, da je naš cesar zbolel in da se mu bolezen še ni zboljšala.

Danes se nam iz Dunaja poroča:

Pri njegovem veličanstvu se je v pretekli noči (od nedelje na ponedeljek) pojavilo hanko vnetje v desnem delu pljuč. V katarju ni bilo nobene spremembe. Cesarjeva vročina zjutraj je znašala 38 stopinj, zvečer pa 37,8. Srce deluje dobro, dihanje je enakomerno mirno, tek se je zmanjšal.

Cesar je bil čeli dan pokoncu, se ni vlegel, je delal do večera, sprejel najvišjega dvornega komornika kneza Montenuovo, generalna pribočnika grofa Paara in pl. Bofras, ravnatelja kabinetne pisarne pl. Schiessl, sekcijanskega načelnika pl. Daruvári in nadvojvodo feldmaršala, Friderika.

Slovenci smo polni sočutja za visokega bolnika. Naša globoka želja je, da bi se mu kmalu zopet vrnilo popolno zdravje, katerega v sedanjih težkih časih potrebuje v podvojeni meri. Naj tudi Bog kmalu podeli odločilno zmago našim hrabrim armadam, da potem prisije nad vladarja in njegove narode zlat solnce miru in sreče.

## Nenemški narodi.

Dunajski časopisi poročajo, da so se dne 16. nov. na Dunaju zbrali zastopniki nenemških strank, da se posvetujejo o položaju, ki je nastal vsled obljube, da se da Galiciji samouprava, in vsled tega, ker so se nemške stranke združile na zahteve, da se uvede nemški državni jezik, da se odcepi Galicija in da se Avstrija politično, gospodarsko in vojaško z-

druži z Nemčijo. Od Slovencev sta bila pri posvetovanju navzoča poslanca dr. Korošec in dr. Krek. Nadalje so se udeležili posvetovanja Čehi, Rusini (Ukrajinci) in Rumuni. Le Italijani niso bili zastopani.

Kakor nadalje poročajo dunajski listi, so se zastopniki nenemških narodov združili, da bodo v svojih strankah, časopisih in pri vladi odločno in nepopustljivo zastopali to-le načelo: Galicija naj dobi še le tedaj samoupravo, ko se bo tudi drugim narodom zagotovila postavnim potom v državnem zboru narodni in gospodarski obstoj; v Avstriji morajo v jezikovnem in vsakem oziru veljati za vse narode enake pravice; Avstrija pod vladarsko hišo Habsburžanov mora ostati samostojna, neodvisna ter mora vse izostati, kar bi ji škodilo kot velesili.

Posvetovanje zastopnikov nenemških narodov, in njih pametne, za veličino Avstrije neobhodno potrebne zahteve, so vzbudile v političnih krogih veliko zanimanje in pri vseh poštenih domoljubih odkrito odobravanje.

## Nove najvišje cene v nadrobni prodaji.

Za moko.

Cesarska namestnija je v deželni zakoniku pod št. 117 objavilo odredbe, s katero se na podlagi veljavnih izmetitvenih predpisov nastavijo sledeče najvišje cene:

1. Za vse občine v deželi, ki ležijo ob kaki železniški postaji ali so od iste oddaljene k večjemu le 3 kilometre:

|                                               |          |
|-----------------------------------------------|----------|
| 1 kg pšenične moka za peko . . . . .          | 1 K 20 v |
| pšenični zdrob in moka iz zdroba . . . . .    | 90 v     |
| pšenična moka za kuho I . . . . .             | 99 v     |
| pšenična moka za kuho II . . . . .            | 67 v     |
| ječmena moka za kuho . . . . .                | 67 v     |
| pšenična jednaka moka (izmetje 86%) . . . . . | 56 v     |
| pšenična krušna moka . . . . .                | 50 v     |
| ržena jednaka moka . . . . .                  | 50 v     |
| ječmena krušna moka . . . . .                 | 50 v     |
| ovsena moka . . . . .                         | 50 v     |
| koruzna povprečna moka . . . . .              | 66 v     |
| ajdova povprečna moka . . . . .               | 75 v     |
| ječmenček (šfajerskega izvora) . . . . .      | 80 v     |

za 1 kilogram.

2. Za vse občine, ki so oddaljene od najbližje železniške postaje več kot 3 km in največ 10 km, je cena za vse prej omenjene vrste mlinjskih izdelkov za 1 vinar pri 1 kg višja; za občine, ki so od bližnje železniške postaje oddaljene več kot 10 km, pa se smejo prej omenjene vrste mlinjskih izdelkov prodajati za 3 vinarje pri 1 kilogramu dražje. Ako pri delitvi kilogramov (n. pr. pri pšenični jednaki moki  $\frac{1}{2}$  kg 26% v) znaša izkupilek pol vinara, sme trgovec računati cele vinarje (torej pri  $\frac{1}{2}$  kg pšenične jednake moke 27 v).

Politične okrajne oblasti morajo te cene v posameznih občinah javno razglasiti. Cene stopijo pet dni po njih razglasitvi v veljavo.

Za fižol.

Za nadrobno prodajo fižola je določila cesarska namestnija sledeče najvišje cene:

1. Za vse občine v deželi, ki ležijo ob kaki železniški postaji ali so od najbližnje postaje oddaljene k večjemu 3 km — 58 v za 1 kg.

2. Za vse občine, ki so oddaljene od najbližnje postaje več kot 3 km in k večjemu 10 km — 59 vin. za 1 kg.

3. Za vse občine, ki so oddaljene več kot 10 km od najbližnje postaje — 61 v za 1 kg.

Okrajna glavarstva morajo tudi te cene bo občinah javno razglasiti.

## Razlika med cenami.

Dobro urejevane „Dolenjske Novice“, ki izhajajo v Novemestu na Kranjskem, objavljajo sledeči dopis, ki ga ponatisnemo, da se tako vidi razlika med cenami kmetijskih pridelkov in cenami izdelkov industrije. Dopis se glasi:

Tolikokrat se čuje sedanjí čas govoriti: a, sedaj je kmet gospod, kmet odira meščana itd. Kako je neprimisljen in krivičen tak občitek, lahko spoznamo iz naslednjega. Čudno! Ker more kmetovalec postaviti na trg, živino, žito, krompir, mleko — vsemu temu so se nastavile najvišje cene; a kar mora pa on kupiti, to nima nikake najvišje cene, k večjemu — petrolej.

Pšenica ima sedaj ceno 38 K, ker jo moram pa na kolodvor postaviti, mi za dovoz iz našega kotla pri metričnem stotu odletite 2 K. Ostane mi le 36 K. Po preje sem lahko doma prodal po 28 do 29 K. Zvišala

natami tovarišev, ki so me pismeno bombardirali od vseh vetrov, češ:

„Nikar ne pozabi vzeti seboj sodov za mošt. Ušesa si le dobro osnaži, da boš bolje čul šumenje in premetavanje mošta.“

Joj, me je bodeče grizlo to pikanje. Nisem pa imel takrat žive duše, kateri bi bil potožil in razkril tako na kratko pristrženi ponos. Osamelega srca, s porušeni ideal o vinski kleti, sem v potu svojega obraza prisopel k vojščaku sv. Juriju na Remšniku. Koj pri pogledu na stan nebeskega viteza sem uganil, da kraljuje ta božji junak na strmem, visokem, in kamenitem gradišču. Oj! temena do pet ga oklepa železna oprava. Se celo ušesa, mu zakriva vojaška čelada. To pa menda radi tega, ker remšniški junak sv. Jurij še nikdar ni prislunil lahnemu godlanju vinskega mošta, ampak mu blizga skozi železo v uho tuleča burja in votlo šumeče valovanje gorskih potokov.

Ves opihan od burnih vetrov, krog in krog opevan od gorskih hudournikov, je vendar sv. Jurij na Remšniku mirnega, rudeče cvetočega obraza. Že skozi stoletja. Ta pogled v moško rudeči obraz svetnika je na novo podprl porušene stene mojega srca in hitro sem pokopal sanje o vinski kleti in moštem vretju.

Pozidal sem si kmalu v samotni kaplanijski izbi stavbo novih idealov, ki ne puhtijo iz vinskih sodov, ampak iz knjig, dela in — samote.

Tri leta sem služil vitezu sv. Juriju in bil sem pod njegovim žezlom srecen in zadovoljen kot nikdar prej ne slej! Res, da v tej dobi nisem nikdar nabijal ali pral sodov, a spoznaval sem ljudstvo in

## LISTEK

### Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

Slovo.

„Zakaj vsak, kdor se povišuje, bo ponižan!“ Gotovo nobene svetopisemske besede se niso v moji duši in telesu tolikokrat dobesedno vdejavile, kakor te. Je že pač taka podelovana navada med četrtoletniki-bogoslovci, da si ne meneč za višjo cerkveno oblast po svojih željah in okusu izbirajo kaplanije.

Te prestare navade sem se odklenil tudi jaz in pozidal prvo kaplanijo v lepe, bogate — vinske kraje. Vzor plačila za sveže dušepastirstvo mi je bila vinska klet pod kaplanijo, kjer bi po bogati vinski zbirci ob pipi dunana prisluskoval šumenju in vretju lastnega vinskega mošta.

Niso bile sicer skromne te moje želje, pozidane na tako neidealno — materijelno podlago, pa lasil sem si njih vdejavitev kot sin dežele, kjer raste — vinska trta.

Seve, kar sem sanjal in mislil, sem tudi z jezikom razbrbljal tovarišem. Prijatelji, alkoholnega duha in šelesta so pritrjevali mojim kletarskim idealom prihodnosti: oni, nežnejših in višjih poletov, so mi pa podirali ljubke sanje z božjo besedo:

„Zakaj vsak, kdor se povišuje, bo ponižan!“

Posvetili so nas v duhovnike. Odromal sem pred nastopom prve, v duhu in sanjah — vinorodne kaplanije, na menda zadnje počitnice v življenju. Doma čepeč sem čakal željno dekreta iz Maribora. Pisane dekreta, ki bode črno na belem ovijal prvo kaplanijo po obliki in v barvah lastnega srca.

Prinesel mi je župnik to velevažno pisanje, ki je hranilo toliko lepih nauk za nastop prve pastirske službe. Tako nekako v sredini očetovskih opominov je kraljevalo ime kaplanije, ki me je zabolelo tuje in doslej nepoznano v oči:

„Pri župniku sv. Jurija na Remšniku se naj zglasim s tem pismom prvega dne v mesecu!“

Tako je bilo zapisano in odločeno po predstojniški roki. Ti presveta Trojica! Kako se je začelo v moji duši tresti in podirati, ko sem čital v tisknem seznamu vseh župnij, da sv. Jurij na Remšniku že skozi stoletja ne posluša vretja — mošta, ampak kot viteza v železnem oklepu, v boju z liutversko zverno, ga podžiga in opihava mrzla, gorska sapa, pred katero beži vinska trta. S to določbo sem bil izgnan iz raja vinorodne trte v puščavo hribovske burje, kjer se moj posvetni duh ne bo gugal in zibal ob šepetu vinske kaplje, ampak ob žuborenju — idealne, dandanes tolikanj priporočane gorske čiste vodice.

Menda me še ni kaj tako trenotno osupnilo ter mi porušilo vse zračne gradove, kot ta moj prvi dekret. Še nekaj dni pred odhodom na prvo stacijo pa sem brskal po razvalinah kaplanijske kleti. Iskal sem po vseh kotičkih varanega srca kritja pred gre-

se je cena torej le za 24%. Tako prilično tudi še pri drugem žitu, ali še manj. Krompir se nam plačuje 9 K — dokler mu je bila po 12 K cena, se ni noben komisijonar gani — za dovoz ml odpadeta 2 K pri 100 K. Ostane mi 7 K ali 12 do 13 % izgube, ker po 9 K sem ga preje tudi lahko doma prodal. In kar moram kupiti! Podplati prej 3—4 K. Sedaj sem dal zanje 36 K, to je 800 % poviška! Navadno blago za delavca, hlače vina, preje 1.50 K do 2 K, sedaj 14 do 18 K meter, kar znaša 933 % poviška; enako je pri kotenini. Gorje kmetovalcu „gospodu“, ki mora 8 ali 12 članov družine obleči. Laškemu olju je bila cena prej 1.12 K za liter, zdaj 13 do 14 K, kar znaša 1061 % poviška! Ako pa revni kmetič proda kakega pajska za par kronic dražje, brž pred se lišče s hudo delcem! Povišal se je sedaj še zemljiški davek za 80%, posli, delavci zahtevajo povišek. Iz tega pregleda je razvidno, da mora kmetovalec očesati, ker njegovi prejemki niso v nikakem razmerju s stroški. V Ameriki se je cena pri žitu dvignila za 220%!

Ja, pa je kmet volje prodal ali konja, pa dobil zanje kar 2000 do 3000 K. Vidite, da je kmet vsaj — baron! Počasi, prijatelji! Vedite, da voli, konji ne vzrastejo v enem letu v hlevu. Za to je treba treh do štirih let. Koliko dela, koliko truda in stroškov je imel kmetovalec v tem času s tem blagom! Marsikateri je moral radi klaje v našem vzlet travnik, njivo, da je mogel prerediti živali. Preračunaj vrednost krme, porabljene v teku treh do štirih let, plačo hlapcu, pastirju, njihovo hrano, nabavo stelje, del davkov itd., pa bode našel nazadnje, da je kmetovalec poleg tolikoga truda k večjemu malo večje obresti od založenega kapitala prejel, ker vol, kakor znano, ne daje mleka, ravno ako konj ne. Seveda je lepo slišati, ta pa ta je 2000 ali 3000 K za živali dobil. Nobeden pa ne misli, kako veliki stroški se tega drže. Se slabše, seveda, je pri pitanih svinjah.

Ker ni zadovoljnih delavcev, mora eden delati za dva ali tri. Ob času košnje, žetve, je mogel k večjemu dve ali tri ure počivati. Ob 11 uri spat, ob 2. ali 3 uri zopet vstati. Sicer bi ne bil travnik pokošen, njiva ne zaorana. Taka-le, pa še mnogo slabša, je podoba kmeta — „gospoda“!

## Modra galica.

**Pozor štajerski in primorski vinogradniki na modro galico za bodočo pomlad.**

C. kr. kmetijska družba, kranjska nam je poslala sledeči sestavek:

Glasom ravnokar izdanega obvestila kmetijskega ministrstva bo enako kakor letos, tudi v pomladi leta 1917 dana na razpolaganje državna galica za škropljenje trsa proti peronospori.

Vsaka dežela dobi odkazano določeno število vagonov modre galice.

Ker bo pomladi samo državna galica na razpolaganje, od katere se bo smel posameznim deželam nakazati delež porabiti samo v dotični deželi, zato že sedaj c. kr. kmetijska družba na Kranjskem opozarja svoje udeležence na Štajerskem in na Primorskem, da jim z modro galico ne bo mogla postreči, kajti ne Kranjsko došla državna galica se bo smela oddati samo kranjskim vinogradnikom, a druge galice pa družba ne bo imela.

Vsaka dežela bo torej imela svojo državno modro galico, do katere bo imel vsak vinogradnik dotične dežele enako pravico. Tega načela se tu na Kranjskem strogo držimo, pač pa vemo, da druge

kraj, ki ga ne diči vinska trta, ampak pristna planinska zadovoljnost, odkritost in nepopačenost srca.

Po treh letih mojih pohodov preko grab, jarkov in remšniških grebenov so vzeli v Mariboru zopet one bukve v roke, kjer so zapisani vsi kaplani. Našli in opazili so tudi mene, zvestega in zadovoljnega podanika sv. Jurija. Dobil sem drugi dekret, ki me je zval v nove, nepoznane kraje. V globoko grabe in zopet na hribe, kjer bi mi tudi nikoli ne brundnilo na uho šumenje vinskega mošta. Nikakor nisem bil vesel te prestave. Saj bi me pognala proč iz planinskega Remšnika, ki sem ga bil vzljubil. Ukremenil in zarasel se mi je v srce, ker sem ga poznal, dobro poznal celega, od največjega gruntarja pa do zadnjega kozjega repa najbolj borne kajše.

Si lahko vsakdo misli, kako težko sem jemal slovo od dragega kraja, ki mi je postal vse na tem svetu. Mi odprl in pokazal nova potov vzorov, po katerih sem stopal varno in tako nekaljeno zadovoljnega srca. Celi teden pred odhodom sem se poslavljaj v duhu, v besedah in z roko od ljudi, katerih otročjo udanost sem užival; od prostorov, ki so me tolikokrat zibali v bajne sanje mlađih in presrečnih kaplanskih let.

Ono zadnjo nedeljo na Remšniku sem popoldne izginil in se skril v tih in samotni gozdiček, ki sem ga kot kaplan že opisal in nazival s porosom „prater“.

Kaj so mi bili ti vedno šušteči borovci, ona klop in mizica v njih gosti in tih senci, sem spoznal in uvidel v teh letih boja krvi in smrti. Na tem skritem prostoru rajsko s'adkih sanj me navadno ni nikdo dramil, nikdo motil in klical.

niso tako natančni, zato ulegne biti veliko število vinogradnikov, zlasti manjših, prihranjenih in morda so vsled površnosti ali pristranosti lahko prikrajšane celo kar cele občine. Take nepravilike je pravočasno preprečiti.

Pravično načelo pri razdelitvi državne modre galice na Štajerskem in na Primorskem uveljaviti bodi torej skrb tamošnjih vinogradnikov samih, oziroma njih zastopnikov. V to svrhu naj se nemudoma, t. j. že sedaj, vinogradniki po svojih zastopnikih, t. j. poslancih, zadrugah, okrajnih zastopih in občinah itd. obrnejo do kmetijskega ministrstva, in sicer ne s prošnjo, ampak z odločno zahtevom, da se državna galica enakomerno, t. j. pravično razdeli. Če se kmetovalcem zasežejo njih pridelki po določeni ceni, ki se potem po določeni ceni razdeljuje, imajo vinogradniki tudi pravico zahtevati pravično, t. j. enakomerno razdelitev tako važne gospodarske potrebe, kakor je z državnim denarjem priskrbljena modra galica za vinogradništvo.

Ključna za pravično razdelitev ni težko najti. Za vsako deželo se natančno ve, koliko hektarov vinogradov ima in se torej že naprej lahko izračuna, koliko kilogramov deželi odkazane državne modre galice pride na 1 ha vinograda. Za vsako politično, oziroma katastralno občino se da potem pravi priprosto dognati, koliko hektarov vinogradov ima in koliko državne modre galice po izračunjenem ključu nanjo odpade. Vsaki politični, oziroma katastralni občini je torej nakazati vsa nanjo pripadajoči delež na modri galici, ne da se še posebej čakana na priklasitev posameznih vinogradnikov, ki so večinoma majhni posesniki; ki si ne znajo pomagati in zato zaradi tega ne smejo biti prikrajšani sebi v škodo in ne v škodo celokupnosti. Občinarji naj jim odkazano galico zopet med seboj razdelijo in sicer tako, da je vsak toliko dobi, kolikor mu je gre oziroma na velikost njegovega vinograda. Če kdo ne mara vse ali nič državne galice, je pa ta preostanek porazdeliti na ostale, oziroma na tiste, ki so pripravljene škropljenje trti bolj oskrbeti in zanj več žrtvovati.

Oddajno ceno modri galici je za celo deželo isto postaviti in sicer tako, da so v njej zapodeni že vsi stroški za prevažanje, razdeljevanje za morebitno zatentanje itd. Če se vse tako uredi, potem bo mogoče objaviti: Vsak vinogradnik dobi za svoj vinograd določeno množino državne modre galice, ki po izračunem ključu nanj odpade in sicer za določeno ceno na mestu razdelitve, ki je za celo deželo enainista. Več se za galico od nikogar ne sme zadrževati; pač pa mora vsak sam pribi po modro galico na kraj razdelitve in prinesiti s seboj potrebno vrečo ali posodo.

Predpogoj je seveda, da v vsakem okraju ali v vsaki občini le eden ali le en urad, oziroma ena organizacija, dobi pravico, državno modro galico razdeljevati.

Razumniki, ki Vam je ka' mar blagor naših vinogradnikov, potegnite se zanje in storite brez odloga že sedaj vse potrebne korake za kolikor mogoče pravično razdelitev državne modre galice pomladi leta 1917!

## Naše žrtve za domovino.

Koliko jih že je! Marsikateri bo ostal pozablen. Marsikateri ne bo omenil noben naš list. In vendar je za nas izkrvavel in dal življenje. Enega pa ne smemo pozabiti. Bil je gotovo eden najpridnejših mladeničev slavne jarenske fare. Kon-

Le onega, zadnjega nedeljskega, popoldne je zasumelo nekaj človeškim korakom podobnega: pred menoj je stal sam remšniški župan z ogromnim svežnjem rumenega papirja pod pazduho. Začudeno so se srečali najini pogledi. Možu so zaigrale solze boleste v očeh, ko je znil:

„Verdaj, gospod mobilzirno imamo!“

Nekaj trenutkov sem kramal po pičli shrampi tujk, predno sem uganil in se zavedel, kaj da je to: mobilzirngal!

Zu županom sem stopil iz pratra, zapustil raj sanj in sreče brez daljšega slovesa, ker po glavi in srcu mi je nabijala: mobilzirngal!

Dobri mož mi je na povratku poklical marsikatero preroško modrovanje o kugi, ka'oti, vojski in o slabih časih, česar pa jaz v svoji tih sreči nisem nikoli prej verjel. Prečitali in prereševali smo na vse strani one usodepolne, rumenkaste plakate, ki so pozvali v boj celo miroljubne Remšničane. Modrovali in tuhtali smo možakarji med seboj, kdo vse da bode oblekel cesarsko suknjo in odrinil nad sovražnika skupne ter ljubljene domovine.

Gostilničar je zaklinjal krvoloka Srba. Župan je lučal osovke kletemu Lahu v hrbet, ki je že nje-mu v mladosti celih 14 let tiščal morilno orožje v roko. Pismoučni Peter pa je že bil tedaj mnenja, da se bomo zgrabili tudi z grabežljivim Rusom in pa s pretkanim Francozom. Gorska, mirna gostilna, zbirališče zasebnega in javnega delovanja na Remšniku, se je vedno bolj polnila radovedno vprašajočih gostov:

„Kaj, kdo in kam?“

Vedno naraščajoči množici smo mi pismarji in

cem meseca julija je prispela v vzgledno hišo Sparlovo v Gačniku žalostna novica, da je padel njen sin, mleno upanje, Ivan. Izkrvavel je na Italijanskem, na Monte Interoto. Ta gora je že bila cele potoke krvi naših pridnih slovenskih fantov. Ko je pridna hiša Sparlova izvedela to novico, se ji je zidela neverjetna Nemo so gledali vsi v oči bridki usodi. „Padel“, ta novica jih je pretresla, kakor da bi blisk treščil v hišo. Vse je bilo za nje v začetku zagrnjeno v tiho, črno noč. Mislili so, da sanjajo. Potem so se pa odprli tihi potoki solz in se zdaj tečejo. Kdo ne ve, kaka iskrena medsebojna ljubezen vlada v tih hiši Sparlovi! V tem je ta rodbina vzgled vsem kristjanskim. Rajni Ivan je bil fant, ki si ga moral vzljubiti Bil je tih, ni se nikjer silil v ospredje. Samo v cerdvi si ga videl pri sv. maši, pri izpovednici, pri obhajilni mizi, seveda pri vsakem krščanskem nauku in pri vsakem shodu Marijine fantovske družbe. Nobenega ni izpustil. Drugače pa je doma pridno delal, imel veselje s poljedelstvom, posebno z živinorejo, in pomagal svojemu sivolasemu očetu starčku, katerega, smelo rečemo, nikdar ni razžal. Pripravljaj se je za naslednika svojemu pridnemu očetu, pa Bog je prekrizal njegove tako skromne načrte. Rajni Sparl pa je bil tudi vedno vesele narave. Smeh je bil vedno videti na njegovem rožnatem licu. Rad je slišal, če se je kdo z njim pošalil. Pa odgovora tudi ni ostal dolžen. Od svojega očeta je podčodoval šalijo, nagačivo žilo. Veselo in korajžno je gledal v bodočnost. Zdal mu je smrt izbrisala tudi tisti veseli smen iz ustnic. Silno rad bi se bil prišel svojemu že skoraj 80letnemu očetu, ki se zdaj sam trudi z velikim posestvom, pomagati pri obdelovanju njiv. Smilil se mu je oče. Delali smo prošnje za dopust: „A bilo je vse zastoj. Pripravljala se je ofenziva proti Italijanom. Zdal pa leži daleč od svoje domovine v tuji sovražni deželi.“

Grobovi pa tulijo...

vtinci črni vstajajo iz njih in kot vampirji se vijo po zraku in žrtve iščejo z bodečimi očmi.

E.

Od Sv. Benedikta v Slov. gor. nam pišejo: Zadet od sovražne krogle je padel dne 19. septembra Franc Veingerl iz Zagajskega vrha. Zanj žalujejo starši in dve sestri, s katerimi je živel v najvzlednejšem življenju.

Svoje mlado življenje je žrtvoval za domovino v skrajno ljutem boju pri Lokvici (na Krasu) Mart. Gosak, poročnik v domobranskem pepolku iz Žiže pri Konjicah. Nad pol leta je branil Kru pred Lahom, nato je bil poslan na severno bojišče, od tu pa na italijansko, še vedno zdrav in dobre volje, od koder je bil dospel v drugi polovici septembra na 14-dnevni dopust k svojim dragim sorodnikom. Toda to ni bil več oni živahni in veseli Martin, kakor je bil še pol leta prej, ampak vsled grozote bojevanja in groznega napora v skrajno ljutih bojih na laškem bojišču je bil postal resen, zamišljen in potr. Je že pač najbrž čutil, da se ne vrne več živ iz tega morilnega bojevanja, da bo tudi on ostal kot žrtev na bojišču, da biva med svojimi poslednjikrat. In res, ostal je, položili so ga v grob le nekaj kilometrov od mesta, kjer je bil tri tedne prej njegov brat, nadporočnik, odvetnik v Ptuj, od laške krogle v nogo zadet ter v ljuti borbi sploh težko ranjen; dobil je devet ran na levi roki in nogi in se sedaj zdravi in najbrž tudi ozdravi v italijanskem vjetništvu. Tebe, dragi Martin, krije že s krvjo naših junaških slovenskih branilcev napojena zemlja, tvoja po resnici in znanosti tako iskreno hrepeneča duša je odplavala iz solzne doline k večni Resnici, po Tebi pa jahtkujejo v nevtolažljivi bridkosti tvoji roditelji, tvoje sestre in brata, katere si tako iskreno ljubil in ka-

pismouki sv. Jurija razbijali vsebino rumenih plakatov in odgovarjali po svoji hribovski razlagi nebroj vprašanj iz moških in ženskih ust.

Možakarji, stari in mladi, so po Tomaževu pomajevali z glavo. Rahločutnemu ženskemu spolu so pri spominu na vojaško slovo kapale in lile iz oči debele solze sočutja in planinske ljubezni. Brezskrbni fantje so ukali in stiskali gorske pesti. Oženjenim gospodarjem in bajtarjem pa se je v nemi žalosti krčilo srce pri misli na dom in družino. Mene je nekdo glasno poklical:

„Gospod kaplan!“

Preril sem se skozi množico in pred menoj je stal cesarski človek in mi tiščal v roke v življenju — prvo brzojavko. Nje vsebina je tudi meni prav na kratko povedala, da sem od danes naprej podvržen vojaški postavi in moram takoj v Trst.

Mislite si sedaj hribovsko-mirno srečnega kaplana, ki bo moral mesto na novo stacio, na vojsko! Vrtelo in kovalo mi je po glavi. Mnogo hujše mi je bilo, ko mi je mariborski dekret porušil sanje o kaplanski kleti in mošnem vrtju.

Toliko se še spominjam danes, ko pišem te vrste minulih spominov, da sem si po kratkem prevdaru povezal nekaj perila v culico in ono noč pred odhodom n sem zatisnil očesa. Pozidal sem si bil s trudom v tih, gorski samotni trdnosti stavbo sreče in zadovoljstva. Začrtal sem si varna pota dela in sedaj mi bo razbila roka vojne vse, ker sem postavil tri leta.

(Dalje prih.)